

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Bisselii, è Societate Jesu, De Pestiferis Peccatorum Mortalium Fructibus Exempla Tragica

Bissel, Johannes

Dilingæ, 1679

I. Protasius, Arimæ Regulus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52326)

c. 3. v. 8. (O.) Deuteronom. c. 32. vers. 32. & seq.
 (P.) Jerem. 2. vers. 19. (Q.) Deuteronom. c. 32. vers.
 28. (R.) 1. Regum. cap. 15. vers. 32.

Pestiferorum Peccati Mortalis
Fructuum,
EXEMPLUM TRAGICUM I.
PROTASIUS, ARI-
MÆ REGULUS.

Peccata Mortalia FRUCTUM proferre,
primò quidem, Lapsus ab uno Mortifero, ad aliud at-
que aliud. Deinde, Dispositionis ad MORTEM
TEMPORALEM, à brachio Iustitiæ Sa-
cularis infligendam. Cum aliis qui-
busdam Fructuum noxiorum
appendicibus.

Dictum eodem 24. Februarij Die, seu Festo
 S. Matthiæ.

X.

N magna illa, totòque pal-
 sim orbe celeberrimâ, sexa-
 ginta sex regnorum Insula
 JAPONE, vixit ac floruit,
 parentum nostrorum memo-
 riâ, & vivendo pervenit, ad
 nostrum usque, quod nunc
 degimus, Sæculum, VI R, totâ Christianitate pari-
 ter ac Gentilitate decantatissimus, qui Japonico no-
 mine (A.) dictus est, *Arimanus Sciurinus Dabus*;
 eò, quòd locis illis ac diuionibus principaretur;
Filius Regis Arimanorum, Andrea, qui circa Chri-

Protasius.

sti annum millesimum quingentesimum septuagesimum sextum, sacris baptismi aquis Ecclesiæ adscriptus, non multò post vitâ concessit. Huic successit adolescens filius, *Daibus*, quem dixi, adhuc gentilis & idololatra: impulsûque, partim juventutis & impetûs sui; partim Matris, propinquorum, ac Bonziorum (qui Japonum Sacrificuli sunt) Christianam Pietatem, quam Pater ejus Andreas, per divinam Gratiâ, & Societatis Patres, in regnum suum introduxerat, (B.) evertit denuò; Cruces erectas, & oratoria Christianorum, destrui jussit; Patres, Evangelij præcones, ejecit; & ad novem millia Neophytorum, qui baptismum, ac Sacra nostra, jam receperant, recantare compulit; Religione sanâ, saltem exterioribus signis ac verbis, ejuratâ. Postea verò, Deo per *Vexationes intellectum ei dante*, (C.) inter medias bellorum ac Seditionum turbas, adversum se insurgentes, anno Christiano millesimo quingentesimo octogesimo, ardentissimè, missis aliquoties nuntijs, litteris, ac Legatis, Baptismum iisdem à Patribus, quos exegerat prius, expetivit: In Fide quoque se, unâ cum Matre, Fratribus, Patriis, ac præcipuâ regni sui nobilitate, per eosdem instruendû sollicitè curavit. tandèmq, omnibus, ex animo, perruptis amotisque difficultatibus, ne quidem absteritus *repentim* ante baptismum *deliquio*, gravissimâque ægritudine, quam ei *Sathanas* ad præpediendum Sanctum ejus propositum immiserat, in ipso ad sacrû lavacrum accessu: nec deinde motus clientum ac subditorum suorum, ob id ipsum, gravi seditione; nec denique ob id retractus, quòd aliter cum Patres ad *Regenerationem Christianam* admittere constanter detrectarent, nisi is prius *Fæminam* quandam, *electa forma*, sibi que (sed illegitimo

Protasius.

mo amore) dilectissimam eijceret; Conjugemque aliquam ex legibus & ritè duceret: His, inquam, omnibus, ingenti vi animi, perfractis convulsisque obicibus, sub ipsum *Quadragesimæ* initium (D.) solemnitate maximâ, miroque gaudio, cum suis omnibus in Regia Arimanâ baptizatus est, inter lætissima Musicorum carmina cantusque, per manus *Patris Alexandri Valignani*, Visitatoris Societatis *Jesu*, per Indiam sparsæ. In Baptismo autem, (incertum, quâ causâ delecto hoc nomine?) **PROTASIVS** est appellatus.

XI. Statim autem, exemplo suo, & tam suismet, quàm *Patrum*, fervidis cohortationibus, universam urbem suam regiam, **ARIMAM** (à qua regnum reliquum omne nominatur) Christianam effecit. Illos quoque, quos annis superioribus maximo numero à Religione abduxerat, reduxit: Idola passim omnia, & Idolorum aras, destruxit: Deorum *Camis* & *Fotoques Fana*, numero *Quadragesima*, funditus evertit; eorumque in locum templa Christianorum erexit. Et quoniam ei Divina Potentia ac Misericordia, eâdem statim tempestate, Regnum (paulò ante turbatissimum) pacavit, hostesque Regis & defectores compescuit; ità, ut jam *Arimanum* omne Regnum, provincia *Tacacuana*, parsque magna, propinqui finibus illius, *Regni Figensis*, eum *Dominum* atque *Regem* agnosceret: quò is vicissim se Deo Ter opt. max. gratum exhiberet, ejusque Regnum (quantum in se esset) amplificaret, proque viribus per Japonas, & orbem universum, gloriam illius expanderet: primùm quidem, eâdem adhuc *Quadragesimâ*, Feriâ *Quintâ* majoris Hebdomadæ, seu die *Cœna Domini*, cum Venerabilissimum *Corporis dominici Sacramentum* circumferretur;

Vmbel-

Protasius.

Vmbellam, sub qua Sacrificans ex more incedebat, ipse manu suâ, universo aspectante populo suo, prætulit ac sustentavit: ut *Servum se Regis Angelorum*, coram subditis suis omnibus, protestaretur. Deinde verò, tempore haud adeò multo interlapso, effecit suâ quâ operâ monitisque, quâ auctoritate & exemplo; ut *ad Septuaginta Millia*, ætatis jam adultæ, suis è clientibus, Christo adjungerentur: neque cessavit unquam, donec jam penitus Infidelis & Idololatra nullus, suis in terris, reperiretur.

XII. Post biennium autem, anno videlicet 1582. Octavo Januarij die, unâ cum *Francisco*, sanctissimo Bungenfium Rege, & cum *Omuræ* religiosissimo Principe *Bartholomæo*, maximis sumptuum impendijs, ac devotione singulari, Legatos misit ac litteras regias, ad Sanctissimum D. N. *Gregorium Decimum tertium*, è Japonis & Orientis ultimi finibus Romam usque, in testimonium obsequij erga *Christi* Regis in terris *Vicarium*, & ad legitimum se filium Sanctæ Catholicæ, Apostolicæque Romanæ Ecclesiæ, profitendum. Alio item tempore Litteras alias ad Summum Pontificem, *Sixtum Quintum*, Gregorij Successorem, dedit anno 1590. die Septembris vicesimo secundo: quarum in inscriptione (seu Titulo) interiore, Se *REGEM Arima* profiteretur: (E.) sicut vicissim & ipse, *REX Arima* compellatus fuerat in Litteris Pontificijs Sixti Quinti, vicesimo sexto Maij, anno 1585. ad *Protasium* datis. (F.) Qui idem Summus Pontifex *Protasium* honoravit, non frustillo modò Sanctæ, vivificæ, & genuinæ *Crucis*, auro artificiosè incluso: sed etiam, (quo modo Reges solent, à Sede Apostolica honorari) *Pileo regio*, & *Gladio*, regiè ornato, ei transmissis. Quæ memoravi, uti constaret;

Protasius,

ret;

ret; PROTASIVM hunc verè REGEM principio, & *Fuisse*, & à se aliisque sic dictum, salutarum, habitum. Quòd autem Vitæ posterioribus annis, *Dynasta*. (Q.) aut *Regulus*, vel *Tonus*, appelleretur (quod vocabulum idem Japonibus, quod nobis Marchio, aut Comes Principalis, sonat,) ex eo accidit; quòd Japoniæ totius Imperator seu Monarches, *Taicofama*, ex odio Christianæ Religionis, *Protasio* partem ditionum non exiguam, ac præsertim Figensis regni portionem insignem, per violentiam ac tyrannidem, ademertit: arctius imperferum, inferiorique sub titulo, regnare jussit.

XIII. Sed, ut ad ejus gloriosa gesta virtutesque redeam: *Protasius* & belli laude insignis, adversus tyrannum quendam (*Riosógum* nomine) non suum tantummodo, sed Christiani nominis universi juratissimum hostem, anno 1584., (H.) Aprilis die viceffimo quarto, seu, pridie Divi Marci, victoriam nobilissimam, divinitus adjutus, obtinuit: *Riosógum* prælio occidit; & caput illius, hastæ infixum, publicè spectandū omnibus proposuit: Christianitatem Japonicam (maximèq; partium illarum) quam *Riosógus* ubique extinctum ibat, servavit: & hæc, aliquot quidem, in corpore suo, vulneribus exceptis, nec tamen suorum pluribus, quàm viginti, consideratis: cùm hostium ingens numerus cecidisset. In *Coraia* deinde Insula (quæ Japoni Sinisque longis extensa spatij interjaçet) adversus Idololatrias, annis aliquot fortiter fecit. In postremo verò Japoniæ totius tumultu, annis, millesimo, quingentesimo nonagesimo nono, & sequenti *Seculari*, post *Taicofama* mortem, feliciter expeditione suscepta, Christiano cuidam Principi, *Simoni Quamboierdono*, se conjunxit: & *Daisusámano*, *Taicofama* successorem,

Protasius.

cessorem, pro virili suâ ad Imperium, & Japonis Monarchiam, promovit.

XIV. Sed tametsi bellicis gestis gloriosus; clarior multò *Protasius* hic fuit *Religionis studio*, ejusdemque retinendæ *Constantiâ*. Et *Religionis* quidem *studium*, demonstravit; quòd illius puritatem eximiam, sanctosque mores, in subditis suis omnibus utriusque sexûs, summâ semper animi contentione, procurârit: ad Patris quoque Rectoris Collegij Arimensis, adhortationem & consilia, Injustitiæ genus omne, contra mancipia; Divinationes item, & incantamenta, Concubinarumque & adulteriorum sceditatem, regno suo universo sustulerit. Quòd præterea ipse quoque *Protasius*, pro suâ parte cæteris omnibus, virtutum suarum Operumque laudatissimorum mirificis exemplis, præluxerit: quando præsertim, erectâ, in urbe suâ regiâ, Beatissimæ Virginis Mariæ Sodalitate, Primus omnium inscribi ipse voluit: illius Processiones publicas devotè semper per urbem comitatus est: Concionibus sacris sedulitate memorabili interfuit: Confessionis & Eucharistiæ mysteria, frequentissimè, coram omni subditorum suorum frequentia, in templo publico, comite, & consorte Pietatis hujus, Conjuge, usurpavit: Populo suo æquum se mitèntque, & misericordem, præbuit. Famis insuper publicæ quodâ tempore, ducentos Oryzæ saccos pauperibus gratis ac dono distribuit. Ad omnia quoque Pietatis exercitia Vxorem, tam primam, quàm, quæ huic successit, exemplo suo monitisque induxit. Primâ enim vivis exemptâ (cui Luciæ nomen fuit, principis originis fœminæ) Matre pauperum: (1.) anno Christi 1599. conjugem duxit aliam, è metropoli totius Japoniæ *Meaco* oriundam, anno-

Protasius,

rum

rum haud amplius viginti; viduam primariam, sed adhuc Paganam, seu Idolis addictam. Cum hac tamen *Protasius* non prius matrimonium iniit, quam ea in Fide sacrisque Christianis, per dies octo solidos diligentissimè instructa, ex animo tandem Christum ac baptismum suscepit; *Iusta* nomen, in sacro lavacro, sortita. Quæ ipsa deinceps (secus, ac quædam, ad speciem, & opulentum adipiscendum *Coniugium*, *Conversa*, in more positum habent) nequaquam frigidè languidève, sed ardentèr semper, ac, nomini suo convenientissimè, hoc est, *Iustè* vixit: in orationibus assiduis, in frequentatione sanctissimorum Altaris ac Pœnitentiæ Sacramentorum, in Verbi divini Concionumque assiduâ famæ ac desiderio. Tam humilis insuper, & sui contemptui dedita: ut, cùm *Verni Ieiunij* tempore Divinis omnibus interesset, summo devotionis affectu, manè Vesperique: tamen, quamquam *Matrona Princeps*, & *Arima Domina*, postremo semper loco (tamquam *Neophytarum* illius regni *ultima*) post alios aliàsque omnes in templo staret, aut ingenicularetur. In gravioribus autem Ecclesiæ Japonicæ tempestatibus, domi ipsa suæ, cum gynæceo suo copioso, *Quadragesima horarum precatationem*, in sacello Palatij sui, instituens: *Horam* orationis omnium *Primam* ipsa sibi deligebat; quâ (quò tantò promptius cæteræ sequerentur omnes) in genua se prosternerbat, MATRONA (sicut eam Trigautius in *Auctario Annuarum* suarum appellat) SANCTISSIMA. Atque hæc quidem, & alia innumera, Religionis, ejusque studij, exempla erant; Virtutum, Operumque bonorum, Lucidissima; in *Protasio*, ejusque Vitæ Sociâ.

XV. Verùm, in Religionis retinendæ *Constantia*:

Protasius.

Rex idem, seu Princeps, multis adhuc partibus fuit admirabilior, nullisque territus aliorum à fide defectionibus, aut exemplis pravis, Invicto permansit Inconcussoque animo, memoriâ ob id sempiternâ dignissimus. Ecce namque! circa Salutis annum 1607. aut 1608. (si non aliquantillò antè) à Religione Christiana, vicinissimus *Protasio* omnium totius Japoniæ Principum, ac fratruelis, affinitatèque ei conjunctus, *Omura-Scim Pacèro Nobu-Ache*, Tonus seu Regulus *Omurandonus*, *Bartholomæi* illius *Omurèsium* Religiosissimi Principis filius [K.] turpissimè descivit: abjectoque, & Christi cultu, & omni, quod Christianitatem oleret; pro veteri sua, quam puerulus in baptismo acceperat, nomenclaturâ, pagano deinceps vocabulo *Tangodonus* & dici voluit, & dictus est. [L.] Quòdque gravius erat: haud ipse tantùm ad Simulacra transfugit; sed in eandem impietatem subditos quoque suos, quoscunque ullo modo potuit, pertraxit; ac nominatim *Filium* suum *Mimbudonum* [M.]; Sororibus tamen Apostata, *Marinâ* & *Maxentiâ*, in Christianismo fortissimè persistentibus. Quin & haud ità multùm ante annos eos, urbis propinquæ *Nangasaquianæ* supremus Governator, *Tarraxavandonus*, post perceptum jam baptismum; [N.] scèdè postmodum sacrilegèque non resilierat tantùm: sed omni crudelitatis & inclementiæ genere Societatis & aliarum religionum Patres, omnèque Christianum nomen, exagitabat. [O.] Non ità *Protasius*: qui tam detestandis exemplis non modò nihil est commotus ad transfugium, sed tantò ipse firmior persistit: & in monumentum, signamque certissimum *Constantia* suæ, memorabilia multa tum dixit, tum fecit.

Protasius.

B

XVI. Et

XVI. Et inter *Dicta* quidem illius, celebre fuit istud; *Magno se Dei beneficio ac favore, cumulatam iri: Si pro Christi Amore atque gloria, & Status aliquando Sui, & Fortunarum omnium, atque adeò Conjugis quoque Iusta, ac Liberorum suorum, Iacturam esset subiturus. (P.)* Quibus ipse in verbis omnibus ac singulis, certo quodam modo, sibi *vates* fuit; sicut audiemus. Neque verò *Fortius DIXIT* tunc quàm & eodem tempore, & annis alijs superioribus, inferioribusque, *OPERE* expressit. Cui enim, circum eadem illa tempora, non semel *Protasio*, per Proceres sibi addictiores, *Daisusama* (scilicet *Xogun*, hodierni Japoniæ Imperatoris avus) verbis gravibus suafisset (quod ipsum, & *Rex Saxonum* per suos jam olim fecerat, anno Christi 1584.) ut, pro sui gratiam, penitus Religioni Christianæ nuntium remitteret, & ad Deorum Japonicorum Sacra converteretur: *indignumque*, inter cætera, diceret *Tanto natalium splendore Virum Servili Extremam Barbaramque legis* (hoc est, Evangelij) *Iugo collum submittere: PROTASIVS* tamen *Immobili* sese *Petram* semper exhibuit, & fluctuum Imperatorum assultibus superiorem, in retinendâ tutâque Christi fide. Coëgitque *Xogunum* hunc, (scilicet *Daisusamam*) cum is videret, nihil omni se nomine suo profecisse, tandem aliquando vel invitum cedere; usque adeò, ut diceret, *Se illius unius causa (PROTASII puta) Patribus adhuc & Religioni Christianorum parcere; quam tamen nunquam nullo modo approbaret. (Q.)*

XVII. Cùm autem idem hic Imperator nihil melius quibusdam in Japoniæ Regnis initium perficeret persequendorum *Fidelium*; & omnia Religionis *Exercitia publica*, sub exilij mortisque per-

Protasius.

(Nobilitati potissimum) interdiceret: *Protasius*, tametsi de consilio Religiosorum quorundam eo anno (qui fuit Salutis millesimus sexcentessimus tertius) jam consenserat, moderatius celebrandam esse Sacri *Paschatis* festam lætitiã, ad cavendam Tyranni graviolem, quam metuēbant, iracundiã, & ad declinandum Christianitatis extinguendã periculum: tamen, cum *Sabbati Sancti Maioris Hebdomada* Dies illuxisset, ut primũ audivit in officio Sacrosanctæ Missæ decantari, *Paschale*, solitum illud ALLELVIA: interno mentis júbilo subfiliens, præcepit, ænea cuncta mœnium & arcis *Arima* tormenta bellica exonerari: *In Despectum* (velut ipse loquebatur) *Idolorum Omnium, sine ullo metu Rumorum, aut reboatuum, qui Daisusama, aulaq; cetera imperatoria, possent aures percellere.* (R.) Sub eadem quoque tempora, cum *Xoguni-Senioris* Imperij primis initijs, Templã Christiana deijci passim & æquari solo iussa essent; è diverso ipse Templum *Arima* splendidissimum, suis impensis, extruxit, ad pedem montis, cuj arx Palatiũve regium *Protasii* superstructum erat: idque sub Titulo *Beatissima Virginis ac Matris Dei, Maria*: festumque *Dedicationis* ejus, per Japoniæ Episcopum, innumerabili consuente nobilium ac populorum multitudine, Decimo Octavo Decembris die, hoc est, in ipsis Adventũs Dominici solemnibus, celebravit, tantã lætitiã ritumque sacrorum majestate, quanta prius in Japonia visa nunquam fuerat. (S.) Nec eo contentus: alia Templã *Octodecim* in *Arimensi* Regno, ut extruerentur, operã suã consilioque, sub illud ipsum tempus, effecit.

XVIII. Quin etiam, (quò clarior sit illius, in retinenda, tutandãque Religione, Constantia)

B 2

cum

Protasius.

cùm ante annos illos, Tyrannico *Faxiba Taicosáma* imperio, *Patres* omnes ac *Fratres Societatis I E S V*, qui totâ priùs Japoniâ sparsi, disseminârunt Evangelium, unâ cum *Dógicis* (hoc est, Catechistis) & Seminariorum Alumnis, expulsi essent, circa Salutis annum 1588: [T.] Rex, seu Princeps, *Protasius*, eos excedere Japone nullo modo passus est: sed potiùs, maximis suis sumptibus, eos *Omnes* suummet in Regnum, maximèque *Arimam*, alendos recepit: *Patres*, inquam, *Fratrèsq*ue Societatis numero *Septuaginta tres*, ac Seminariorum Alumnos *totidem* hoc est, *Centum* universim & *Quadraginta Sex*. Jusitque eos, *Publicè*, *Sine omni cuiusquam formidine*, promulgare *Christum*, & Legem ejus: *receptans* et *sub Tutela sua tegumentum*, sanctissimèque pollicentus; *Se eos omnes ac singulos, ad ultimam usque* (ut loquebatur) *Sanguinis sui guttam, defensurum*; *si quis uspiam eis obsistere, aut in re etiam minimâ molestiam creare niteretur*. Idque fidelissimè semper præstitit; non interim absque manifesto vitæ, suæ suorumque, & regni ditionumque suarum amittendarum, periculo: nisi Deus, Sperantem in se, Suorumque Famulos Protegentem, vicissim protexisset. Cujus in *Protasium* Tutela tunc maximè eluxit, quando Salutis anno millesimo Sexcentesimo Primo, in ipsa *Daisusáma* Imperatoris aula, Tyrannus illi, per Dynastas quosdam internuntios, audacter significari jussit; *Paratissimum esse se, vitam potius suam sub sicam & macronem dare; quàm Christianismi destructionem sub oculos: Christiana quoque Religionis retentionem potiorcm sibi, quàm Japonia totius Monarchiam, futuram*. [V.] Quibus tamen, quantumvis magnanimis, denuntiatis sibi verbis, Tyrannus tunc acquievit: Deo sævitiem ejus inhibente.

XIX. Eccle

Protasius.

XIX. Ecce, quantus Vir, & Rex, ac Princeps, fuerit hic PROTASIVS! Quamdiu enim jam loquor Charitati vestræ, de Christianis illius, ac Principe dignissimis, Virtutibus? cùm interim tamen innumera superforent de eo dicenda; si modò res ac tempus permitterent? Quid, oro, quid defuit huic *Protasio*, in Fide ac Religione? quid in fervore Religionis, aut in Perseverantia fervoris illius, per annos Regni, seu Principatûs illius, propemodû Tringinta? Quid in Oratione, Devotione, Sacramentorum frequentatione, Charitate præterea in Deum ac Proximum? quid in Misericordia erga Pauperes, famelicos, ejectos? Quid in Conversionis ardore tot millium animarum? Quid in Fortitudine quoque, non Militari duntaxat, sed multò magis Christianâ, & Religiosâ? Nonne, de PROTASIO, tanquam de altero novòque DAVIDE, dici potuisse videbatur; *Inveni PROTASIVM, Andrea filium, Virum iuxta Cor meum: qui faciet universa, qua præcepi?* (X.) Quem mihi nunc dabis facilè Statûs illius, in Europa universâ; qui Unus & unicus, tamdiu, tam multa, tam gravia, tam egregia, pertulerit, fecerit, perfecerit, continuârit, in tot annos, pro Deo, pro Fide, pro Ecclesia? In Summâ. VIR MAGNVS ET EXCELSVS, DON-PROTASIVS! exclamat de eo *Franciscus Passus*, Japonicæ Societati Præpositus Provincialis. (Y.) Hæ virtutes hucusque, hæc gesta Vitæque laudatissima PROTASII.

XX. Sed, ô mortalium conditionem lamentabilem! ô, Infirmittatis humanæ lachrymabilem lubricitatem! O, terribile, cunctisq; metuendum, (quia verissimum) Divi Pauli tonitru; *Qui se existimat stare; videat, ne cadat!* (Z.) Et rursus alibi;

B 3

(A.A.)

Protasius.

(AA.) Tu FIDE Stas : Noli altum sapere ; sed TIME ! Nisi enim in Timore Domini (quod Divinus Spiritus admonet) instanter te tenueris ; (BB.) sed, Timore Divino proculcato, in Peccatum Mortiferum sciens, videns, volens, te præcipitem egeris ; citò subvertetur Domus animæ tuæ : morte morieris ; &, quemadmodum Salomoni filio David denuntiavit ; Si Dereliqueris eum (Dominum) propiciet te in sempiternum. (CC.) Post quæ Tonitruum tot, Horribile quoque Fulmen sequitur, in Regem, qui non fuit potentior tunc & major, Rege Armeni Protasio ; Virgo ego, dicit Dominus : Quia, fuerit Iechonias Annulus in manu dextera mea, in eum evellam eum : & dabo te in manu quarentium animam tuam. (DD.) Quam Sententiam, tam formidandam, non Reges modò Principesque, sed plebeji quoque, & nostrum unusquisque (dilectissimi) quotquot hîc hodie congregamur, sæpe seriòque perpendamus ; quia nescimus, proh dolor ! Quid adhuc in unoquoque nostrum Exempli Tragici Mundus sit aspecturus : nisi, sollertissimè momentis omnibus Vigilantes, pro animæ nostræ custodiâ, Lapsu nobis Mortifero caveamus : &, cum Metu & Tremore (quod Divinus nos Paulus monet) Salvatorem nostram operemur. (EE.)

XXI. Bene Protasius currebat, à conversione sua, ad annum regni Principatusque sui prope Tercentimum. Sed, cum iam Senex factus esset, depravatatum est Cor eius, non quidem, Per mulieres, (FF.) sicut Cor Regis Salomonis, sed, Per Improbas cupiditates Honorum, ac Potentia celsioris : nec erat Cor eius Perfectum cum Domino Deo suo : sed lapsus paulatim in Socordiam non perfunctoriam Salutis suæ ; Post hanc deinceps in aliquot Delicta Lethalia

Nescio

Protasius.

Nescio autem, an non initium fuerit Negligentiæ illius, circa Conscientiæ curam; Quòd in *Senectute* demum suâ, Nomen suum, tam antiquum, PROTASIVM, inquam (quod Nomen est Gloriosi Martyris Mediolanensis, fratris Divi Gervasii) penitus deposuerit: ac deinceps appellationem asciverit JOANNIS: quod nomen in Japonia (sicut in Europa) jam ab initio Ecclesiæ, plurimum gerere ipsi, tum filiis suis imponere, gaudebant; ob Causam, à Cæsare Baronio allatam, Tomo Annalium Ecclesiasticorum secundo, in Annum Christi Centesimum nonum, numero quinquagesimo sexto, ex Dionysio Alexandrino. Quod quidem Nomen est insigne, divinitusque jussum, & dictatum, atque à Gabriele Archangelo allatum Lucæ 1. vers. 13. Sonat enim idem, quod DEI-GRATIA, vel (ut alii, in Sixtina bibliorum editione, interpretati sunt) *Gratosus, Pius, Misericors*: In qua Gratia, taliumque appellationum dignitate, utinam, & essent omnes, qui Nomen hoc, in utroque sexu, gerunt: & in ea *Protasius Arimæus* permansisset! Sed vehementer ego vereor, ne ex Superstitione potius, & falsâ Præsumptione, Princeps hic, JOANNES deinceps, quàm PROTASIVS, appellari maluerit. Reperio enim in *Annis Japonicis Joannis Roderici Girómi (GG.)*, Persuasionem quandam, admodum noxiam, in illa ipsa urbe *Arimensi*, in qua Protasius regiam habebat suam, invaluisse vulgò; ut, *tanquam Evangelium* eis & *Dei Verbum*, insitum animis esset, (incertum, quoniam auctore nugaci, aut quo assertionis fundamento & origine?) *Neminem, IOANNIS insignitum nomine, damnari posse*: vel exoticum saltem, miròque mirius futurum, si is ad Gehennam iret. Id si

B 4

tam

Protasius.

ram verum esset, quàm verè certòque Diabolica
 fraus est ac Fabula; feliciter admodum ac bene,
 cum *Ioanne HUSSO*, *Ioanne BRENTIO*, *Ioanne OECOLAMPADIO*,
Ioanne CALVINO, *Heresiarchis*, innumerisque
 aliis, & olim actum, & nunc, esset. Sed nimirum,
Nomen nudum, tametsi vel *Salvator* quis appellaretur,
 non *Salvat*. *Fides vera vivàque, quæ per Charitatem operatur*, (HH.) & his comitantibus *Gratia ac Misericordia Domini nostri Iesu Christi, salvos facit*, fecit semper, & in posterum faciet. *Si vis vitam ingredi, Serva* (non; Superstitionem in Nominè, sed) *Mandata Dei*. (II.) Sed nos quidem, quæ mutandi nominis causas *Protasius* habuerit, ut, abjecta priore, *Ioannis* appellationem assumeret; pro certo compertòque nescimus. Id solum legimus; Eum ex eo tempore *Conscientia* suæ minorem interdum gessisse curam; haud secus, ac si in *Solo suo NOMINE* præfideret, *Se Damnari non posse*. Nos interim nihilosecius eum *PROTASIVM* nominare, pergemus: ne *Charitatis Vestræ* intelligentiam ac docilitatem, appellationum variatione, interturbemus. Hic igitur, ab eo maximè tempore, in graviora paulatim, & manifestissima, offensionisque publicæ plena, *Peccata se præcipitem* jecit.

XXII. Primò namque (quod studiosè sibi *Charitas* vestra imprimat, ad *Peccati* magnitudinem æstimandam) anni millesimi *Sexcentissimi* Nominis principio, circà ipsum *Dierum Natalitiorum* finem, cum è portu *Sinarum* & urbe *Amacão* ad *Japonis* Insulam appulsa esset *Oneraria Lusitanorum* navis quædam: mandavit *Japonum Imperator Daisusama* (seu *Xogun Senior*) ut *Protasius*, *Arimæ Regulus*, illius *Onerariæ Præfectum*, (*Andream Peseam* nomi-

Protasius.

nomine) in Portu statim Nangasaquensi interci-
peret: & ad se *Surungam* (urbem Xogúni regiam)
mitteret puniendum: Negotiatores verò Lusitanos
omnes trucidaret: Onerariam autem ipsam (in qua
annonæ victúsque subsidia erant Religiosorum, per
universam Japoniam in Verbo Dei disseminando
laborantium, biennium jam integrum, & ampliùs
expectata) diriperet: Episcopum Japoniæ, *Ludo-
vicum de Cerqueira*, Patrésque ac Fratres omnes
Societatis JESU, totâ Japone exterminaret. Tam
crudelis ac præcipitis mandati caussa erat: quia,
anno proximè superiore (qui fuit Salutis millesi-
mus Sexcentessimus Octavus) in Urbe Sinarum
Amacáo Japones aliquot rixosi tumultuantésque,
cùm admoniti de quiete pacéque conquiescere de-
trectarent; partim in tumultu statim ipso, mutua
cæde compressi domitíque fuerant: partim legiti-
mâ *luris & Fori viâ*, Duces & primipili Seditio-
nis, ferro percussi, pœnas publicè dederant: Prætor
Lusitano cum suis, studio tranquillitatis, operam
suam apud Sinarum magistratum interponentibus;
ut *Iustitia* satisficeret. Id Imperatori postea Japo-
niæ cùm malevolè, perperámque, relatum fuisset,
ab iis, qui, è Seditio-
nis illius ac rixæ Sociis fugâ di-
lapsi, in Japonem reversi fuerant: Popularibus ille
suis plus æquo credulus, nec partis alterius caussam
unquam ad aures admittens, multóque minùs exa-
minans; impotenter nimis, ac furibundè, tulit.
Ideoque, ad Omnium pariter Lusitanorum interfe-
ctionem & interitum, Protasio stimulos ac manda-
ta (clanculum tamen ei delatâ Commissione) de-
dit. Quod notent in *Xogúno*, sollicitéque caveant,
quicumque Jus dicunt: ad *Davidis* respicientes mo-
nitum: cujus vox est; *Et nunc, Reges, Intelligite!*

B 5

Erudi-

Protasius.

Erudimini, qui Iudicatis terram! Psalmo secundo, versu X. Quo pacto enim, qui nec *Causam Intelligit*, nec *Erudiri de Iure Factoque* satagit, sine vitio, sceleréque, & Injustitiâ, iudicabit?

XXIII. At *Protasius*, neque *Conscientiâ* suâ, neque *Theologis* (quorum ei copia non deerat *Arimæ*) interrogatis, super tam pleno discriminis & Iniquitatis negotio (quæ tamen Interrogatio necessaria semper est, antequam aleam aliquam periculosam aggrediaris: nisi, *Stultitiâ* planè *Mortiferâ*, Te pariter ac rem præcipitare velis; in arduis præsertim & inexplicatis operibus suscipiendis) nullâ monentis *Ecclesiastici* ratione habitâ; *Fili*, sine *Consilio nihil facias*; & post factum non pœnitentibus [KK.]; continuò consensum Imperatori ac Tyranno præbet, Studio, approbandi se, placendique, Supremo suo in terris Monarchæ: sicut in more positum habent, *Favorum Principalium Venatores*, quibus illorum *Omnia Iussa factaque, etiam Iniqua, sunt æqua*: & VERBUM PRINCIPIS, VERBUM DEI. Continet apud se rem omnem, *Arcani Regij pseudopolitico Silentio*. Proficiscitur *Nangasaquium*, ad Portum illum maritimum, ad quem stabat *Oneraria Lusitana*; quæ se mercibus suis ac vecturis nondum etiam exonerâta, *Piscatur illic egressum Navarchi Andrea*: qui tamen, quòd rem alicunde jam odoratus erat, in nave sua, & alto, se continet; neque se comprehendendum *Protasio* committit. *PROTASIVS* igitur manum ingentem, ac naves quàm plurimas, illico comparat. in his, *plusquam mille fortissimorum militum*, classis in modum ac faciem, disponit; contra *Lusitanos* haud multò plures *Quinquaginta* (multo enim in litus jam, alius aliò, sua ad negotia, excederant)

Protasius.

derant:) ac, post plurima in cassum tentata, in ipso denique Festi Sanctissimi *Epiphania*, seu *Regum Trium*, pervigilio, tam validè premit & urget *Onerariam Lusitanam*: ut hæc, igne tandem concepto, (qui in *Ollam* quandam *Igniariam* inciderat, ab hostibus injectus) ardentibus undique puppe, prorâ, alveoque navis, ad desperata consilia *Præfectum Pesóam*, redegerit. Hic enim, *Christi Crucifixi* complexus *Statuam*, & gratias agens, *Quòd in causa, ex parte sua tam bonâ probabiliq; se Deus Optimus ad Lethi tale genus reservâisset*: flammam *Cellæ tormentarii pulveris* applicari jussit. Quo factò, *Navis Oneraria* continuò, unòque momento, disrupta, simul incendio, simul fluctibus, interiit. In ea pariter, *Lusitani omnes* (præter novem solos, qui, malè mulctato corpore, vix enatârunt) *Sacerdòsque* præterea *Ordinis Augustiniani* unus: *Alimenta insuper subsidiâque Patrum ac Fratrum, Japonicæ Christi Vineæ colonorum*: & universim in mercibus, *AVRI*, (sicut referebant, qui evaserant) *MILLIO*. Factumque est, uti neque *Lusitanis* in commodum ullum cederent facultates illæ, vel iis, ad quos spectabant: neque *Prorasio*, & *Imperatori Japonum*; dispendio utrinque irreparabili: nihilque adeò, ex universa *Vastatione* illa remaneret, nisi *Peccatum Mortale* multiplex *Prorasio*, ac *Peccati Pœnarum Reatus*: dum is sibi thesaurizavit thesaurum in die *Ira*, & *revelationis iusti Iudicii Dei*. [LL.]

XXIV. *Peccatum* (inquam) *Mortale* grande, ac *Multiplex*. *Peccatum Injustissima cadis* multorum immò *Omnium, Innocentium*: *Peccatum direptorum alimentorum & annonæ necessariæ, tot insonitium Religiosorum & Alumnorum egentium* (qui omnes

Prorasijs.

omnes deinde, ob inopiam, dimitti sunt coacti) qui *Protasius* annonam, & plusquam biennio jam expectatam, & tunc advectam tandem esse, probe noverat. Peccatum ingentis *Scandali*, quod Japoniæ Christianæ toti præbuit, non sine bonorum utriusque sexûs mœrore, nec sine *Spiritus sancti contristatione*; quod Christianus Princeps Christianos (& quidem, *in Odium Religionis, contemptumque Dei* Christianorum, quantum erat ex parte mentisque tam nefariam expugnationem imperantis) Christianos, inquam, Optimos Lusitanos, Fidei veræ importatores, *Catholicissimique* tunc *Regis* subditos, tam hostiliter aggressus esset, ac delisset. [MM.] Tanquam verò non alii plurimi, in regnis Japoniæ *Sexaginta sex*, Pagani saltem Principes, superstitissent, quibus committi relinquitque laniena tam atrox potuisset! Peccatum denique: quod, re tota per Prudentiæ lumen minimè discussâ & examinatâ, *Peccati Mortalis* sese *Periculo* luculentissimo *Protasius* commisisset: cùm, si is Prudentes interrogasset, facilem hi Principi modum effugiendæ istius tam crudelis & odiosæ executionis suggessissent: dictando videlicet ei, consulendove, ut vel excusationibus idoneis, & ingeniosis, *Datsufama* (seu *Xoguno*) sese, tanquam ad hoc negotii genus minus aptum, purgaret: aut, ut Præfectum Onerariæ Lusitanicæ quam occultissimè, *Christiane Charitatis* ac *legis* ordine, præmoneret, ad tempestivè se, suos, ac navim suam, in tuto per fugam collocandum, id, quod sanè Præfectus *Pesôa* fecisset: ac facere postea tentavit, ante conflictum, *Pacis* causâ, sed serò; quia venti regressum aut ad Sinas, aut in Philippinas, impediabant. [NN.]

XXV. Et sanè, sæpe quis furiosi magistratûs aliqujus

Protasius.

cujus, aut Principis, aut Heri, præcipitem, tyran-
nicam, & impiam jussionem mitigare, vel eludere,
per dexteritatem suaviter, ac prudenti discretione,
posset; si in ejusmodi mandatorum Exsecutore, Of-
ficiali, ministròve, vel Scintilla Christianæ Char-
tatis ac dulcedinis esset, aut omnino apud quemvis
nostrum, in Corde nostro: Résque tota longè me-
lius feliciùsque ex utraque parte componeretur, e-
tiam cum jubentis tandem approbatione; post-
quam apud eum Iræ primus impetus consedisset.
Videret enim ille, detumescente denique furore:
verum omnino esse priscum illud, *Omnia priùs ex-
periri Verbis, quàm Armis, Sapientem docere.* Sed
nos videlicet (ô miseriam!) nos ardeliones su-
mus, & favorum herilium captatores; affectu laudis,
& affectatores honorum; *placere cupientes Ho-
mini,* quibuscunque modis, etiam *per despectum Dei:*
palpones, Gnathones, approbatores omnis & æqui
& Iniqui, *Gaudetas super Iniquitate,* [OO.] ex-
ultantes alienâ super calamitate; *quibus & bene est,*
cùm aliis pessimè: qui faces irarum & furoris quati-
mus, exagitamus, augemus; sæpissimè nimirum, no-
vis additis susurrorum flabris accusationibùsque, fu-
rentem Dominum, aut magistratum, aut utcunque
aliter eis præpositum, graviùs incitantes adversùs
reum: quem, si quid Christianæ venæ vel cordis
haberemus, molli potiùs verbo demitigatum oportuit.
Hi videlicet Semen sunt, non Abelis, sed *Cai-
ni, qui ex maligno erat, & occidit fratrem suum,*
[PP.] id, quod & nos facimus in caussa tali, si non
ferro sustéve; certè, nefariâ Linguâ!

XXVI. Ponamus tamen ac demus; Talibus
hisce Dexteritatis piæ cuniculis, non potuisse *Pro-
tasium* ullo modouti, ad subducendum sese tam in-
justo,

Præfatus.

justo; tamque sanguinario barbari Monarchæ mandato: agè! audacter ac generosè (sicut sapius antea hac adversus eundem fecerat) Imperatori *Daifusâma* respondisset, in hunc aut similem modum, quo Achabus olim Benadâdo Syriæ regi respondit. 4. reg. c. 29. v. 9. *Omnia, quæ vis & præcipis, Domine, quæ quidem contra Conscientiam meam non pugnaverint, faciam: Hanc tantummodo rem facere non possum; neque faciam, Imperator. Oportet enim Obedire Deo magis, quàm Hominibus.* [22] Et hoc, quod dixi nunc, observent, ac præstent, Omnes Summatum, minorumque Dominorum, ministri, famuli ac famulæ: ut videlicet, in imperatis, contra Dei manifesta contumelia conjunctis, esse malint *Servi Serva q̄ Dei*, quàm Dominorum suorum ac herarum mancipia: nec ullo modo obediant; nisi *Peccato Mortali Alieno* communicare velint & ipsi. Cujus lucidissimum habemus exemplum in Sancto & immaculato *Iosepho*, Jacobi Patriarchæ filio; qui biennem Carceris squalorem subire maluit, quàm Heræ suæ, Putipharis uxori, in re nefaria præbere consensum & obsequium. In *Ministris* quoque Sancti elucet idem; quibus rex imperabat eadem Sacerdotum; qui tamen *Noluerunt extendere manus suas* in Sacerdotes Domini. Erat enim *Peccatum Mortale Manifestissimum*, id, quod tunc jubebatur: cui non modò Sæcularis sive Laicus quicumque, sed etiam is, qui *Obedientiam* vovit ac juravit, obtemperare tenetur, aut potest: ut docet Divus Thomas Secundâ Secundæ, quæstione sexagesimâ nonâ, articulo tertio, ad primum.

XXVII. Sed, ad *Protasium* ut revertamur: demeruit ille sibi scelesto hoc, quod descripsimus, obsequio, miris modis *Daifusâmam*, Monarcham suam

Protasius.

Videns ergo Regulus hic, quòd placeret Idololatri; apposuit, ut apprehenderet & alias, sese efferendi apud eos, occasiones: quas sanè Diabolus ei citò promptèque sub manum dedit: ut insuper in aliud quoddam fœdus absurdiusque flagitium laberetur: permittente illud Justissimo Numine, in *Præcedentis peccati Pœnam*, quod adhuc in eam diem inexpiatum erat. Id tale fuit. Erat *Protasio* (præter alios ex secunda conjugè, *Iusta* illâ, liberos) Filius, ex *Lucia*, uxore prima, *Michaël* nomine: quem & ipsum postea, *Ioannis* adoptasse nomen, prænomineve, testimonio sunt *Patris Hieronymi Maiorica* Annales, anni cujusdam multò post sequentis: [RR.] cum ab omnibus ante hos annos Scriptoribus *Michaël*, nec aliter, appellaretur. Sed videlicet & huic *Arimensem* illam, de mutandis in JOANNEM nominibus, aspersam fuisse *superstitionem*, & placuisse, suspicor. Quidquid istius fuerit, non laboro. rem potiùs ipsam, quàm Nomina, persequor. Erat igitur *Protasio* filius hic, primogenitus, & provinciarum Patris designatus hæres. Huic pater anno Salutis 1599. Virginem desponderat insignem moribus, & natalibus nobilissimam, *Martham* nomine, Gubernatoris urbis *Sacajæ*, Viri Christiani, filiam & ipsam Christianam [SS.]: convivebantque annum jam decimum, aut siquid amplius est, in thalamo, coram Ecclesiæ facie depactò & inito.

XXVIII. Venit in mentem Imperatori *Dai-fusâma*, ad irretiendum ampliùs ampliùsque *Protasium*, eumque unà cum filio *Michaële* Christianis à legibus avertendum; conjungere *Protasii* filio puellam quandam, proneptem suam, *FIMEN* dictam. Obtulit conditionem hanc & nuptias, ut ad

Protasius.

cas

eas Filium impelleret, *Protasio*. Et *Protasius*, omni postposito Dei timore memoriâque, non modò, quod offerebatur, non repudiavit; sed maximo potius honori sibi rem eam, tam scelestam, ducens, & viam fore gradumque sperans ad altiora certissimum, *Imperatoris Affinem Esse Dicique*: confestim conditionem acceptavit: Filiòque *Michaëli*, quò paternæ voluntatis & consilii esset, proposuit. Ne difficilem, aut cunctabundum, expertus est. Qui enim, jam olim fortassis, cum in Aula *Daisusam*, *Surunganâ* pro Ephebo honorario versaretur, [TT.] conjecerat in Puellæ formam oculos; avidè nefandum hoc & innuptum Connubium, acceptavit. Continuòque Optimam suam, & Virtutibus Christianis omnibus ornatissimam, Uxorem *Martham*, ejecit, juvenulam tunc annorum haud amplius Viginti & unius: extrusitque improbus è regia Palatiòque Arimensi, in pagum quendam [VV.] Chingivam dictum, in mapale stramineum. ubi ipsa sibi deinceps & Domina simul & Famula fuerat) suarumque in rivo præterfluente vestium lotricem Matrona princeps egit.

XXIX. At *Michaël*, ab eo temporis puncto, quo *Martham* ejecerat, cum FIME sua paganâ, perpetuo in adulterio haud aliter vitam egit, atque in justissimo conjugio. In quo, quàm grande fuerit, quàmque omnino *Mortiferum Peccatum*, quis Christianorum ignorare debet? ut, quibus expressissimè Christi scripta lex sit; *Quod Deus coniunxit, Homo non separet*? Et, *Erunt Duo* (non, Tres, ut tunc erant, in *Michaële*, *Martha* uxore, & *Fime Pellice*) *Carne unâ*. [XX.] Et huic tamen *Coniunctioni* (immò *Divisioni*) tam sceleratæ, cum injuria maxima per

Protasius.

is Innocentis, cum summo Christianorum omnium, quin & Gentilium, scandalo conjunctæ, non modo consensum *Protasius* præbuit (in quo tamen vel solo, gravissimè mortiferèque deliquisset; clamante contra tales Sancto *Paulo*, ad Romanos primo, vers. 32. *Non solum, qui talia faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus, Digni sunt MORTE*) verùm etiam impulsu stimuloque paterni sui imperii induxit ad hoc Filium: eaque, quâ abstrahere debuerat, manu & auctoritate ad *Peccatum Lethiferum* sciens prudens, natum genitor pertraxit. O, scelus! ô fœditatem! ô facinus in sancta Christianitate inauditum! En, dilecti, quemadmodum *De Peccato fiat gradus ad Peccatum*. Utique (inquis) *Enorme! & in Principe Christiano numis quàm execrandum Delictum!*

XXX. Sed; *Cur non Patres (ais) qui in Protasii tunc Regno erant, & Arima quidem etiam Collegium habebant; Cur non intercessere facto tam turpi? Protasii Principis Confessionum & Anima director, non vidit ista, Speculator Cacus? tacuit ad ista, Canis mutus [YY] non valens, aut non volens, latrare?* Ah! mi homo! Principes & Magnates, cum semel cœperint, obfirmatâ in pravum obstinatione, DE I legem & Ecclesiæ perumpere, HOMINIS monita non morantur, sed, Adhortatione magis etiam magis que efferati, dicunt; *Sic volo! sic inbeo! Meum est hic Dominium*. Aut, quod Amasias Rex [ZZ.] ad Propheten dixit; *Num Consiliarius Regis es? quiesce; ne interficiam te, Aut, Eiciam te aulâ, urbe, Ditone meâ cum omnibus tuis: atq; pro Te, alios facile reperiam, quibuscum conveniat mihi concordius*. Et, quid mirum, Magnates interdum sic loqui, & agere? cum etiam viliora capita, vel paululum admonita

C

monita

Protasius.

monita aut increpita, De PECCATI Statu, Periculi pleno, vel Lethali; nec veritatem ferant, nec veridicum; sed ab eo, continuò ad aliud sacrum tribunal devolent, *Consutores-pulvillorum-sub-omni-cubito-manus* [AAA.] quærentes? & sic, intra anni unius periodum tot Conscientiæ suæ Rectores habeant, quot in Fastis Sereni dies, per propitios Astrologos scribuntur, pro vere & æstate? Sed talia curare non debent *Servi Dei fideles*. non, inquam, Iram eorum, quos monere debent; nec expulsionem, nec desertionem, ac neque mortem ipsam: sicut & Patres hi Arimenses, nec minimè curassent: & aliquando reipsa declararunt, cum Salutis annum millesimum, quingentesimum octagesimum quartum; quod illius temporis Annualesiùs exponunt. Verùm tanta fuit astutia tum Protasi, tum Michaëlis; ut (sicut his ipsis verbis expressè memorat in Appendice Annuarum anni 1611 Nicolaus Trigautius) Patres priùs Rem factam viderint, quàm, Futuram subodorarentur. quam tamen (adjungit porrò) ut vel maximè prævidissent impedire minimè potuissent. Tantum, apud homines valet, *Dominandi Cupiditas!* Cùm enim tam gratiosum se jam apud *Daisusámam* Imperatorem Protasius videret; sperabat, & spe quasi certissimè voraverat (additâ præsertim nunc etiam Affinitate) se *Regni Figenis partem illam*, quam olim *Taicosáma* Tyrannus, *Daisusáma* antecessor, occupaverat, Regno suo *Arimensi*, & territorio *Taicuano*, adjecturum. & tunc se, omnibus illis Christiano subjunctis Subditis, Peccata tanta facile, tantis tot hominum *Conversionis* bono, compensaturum.

XXXI. Apud Homines igitur, hoc tam ingratum Scelus, & fœdum *Adulterium* (quid enim erat

Protasius.

liud?) tunc quidem fuit impunitum. Sed, in Tabulis Dei Judicialibus, Peccatum, tam Protasii, quam Michaëlis, scriptum erat stylo ferreo, in ungue adamantino; [BBB] destinatione videlicet pœnæ inflexibili & indelebili. Adulteros (& eorum confcium, adiutorem, impulsorem) ne dubita, dimissos ab Hominibus aliquantisper, & incastigatos, Indicabit Deus [CCC.]; sicut audiemus proximè, Deo largiente: quando tristissimum Protasii exitum (non inultè post ei illatum) & deterrimum Michaëlis graviorèmq; priori lapsum, contemplabimur. Omnino enim, Omnino, (charissimi) verum est, & inexpugnabilis firmitudinis, id, quod de Pestiferis Fructibus, ac pavendis Peccatorum mortalium Pœnis scriptum est, à Filio Siráchi [DDD.]; Ne dicas, PECCAVI: &, quid mihi accidit triste? Altissimus enim, est Patiens Redditor. Quasi nidum (inquit hic Altissimus, alibi) invenit manus mea fortitudinem populorum (& integrarum quoque nationum ac regnorum Peccantium: quanto magis, unus Hominis, aut Duorum?) &, sicut colliguntur Ova, quæ derelicta sunt (interdum a villica; de industria uno reposito desertoque, donec Plura illic à gallina excludantur, ut ea omnia deinde simul ac semel auferat): sic Deus Delictorum mortalium, & Pœnarum pro iis, maturitatem præstolatur; quas tempore suo palàm repræsentabit & expediet. [EEE] Desinamus igitur, dilecti, desinamus, facere ac loqui ea, quæ nonnullos interdum facere aut dicere, videmus audimúsque: cùm, immisâ tribulatione, tentatione, adversitate, morbo, vulnere, corporis aut membrorum fracturâ, domûs incendio, segetum & anni strage, charorum inexpectato obitu, similibusque aut dissimilibus ærumnis aliis

C 2

qui-

Protasius.

.aullatorl

quibuscunque, murmuramus adversus Dominum
 impatienciâ nostrâ proximis offendicula ponentes
 dicendo impiè; *Et quomodo potuit Deus esse tam
 Immisericors? ut me, tale nihil promerentem, tam
 crudeliter affligeret* (ô verba, blasphemie plena, Ge-
 hennâque provocantia!) *Cùm sint alii mille gra-
 vissimi Peccatores ac Peccatrices: qui, quamvis
 hac & his innumerabiliter plura, meruerint; tam
 impunè ferunt? Solus ego, tam Innocens, ad eò gra-
 viter & acerbè plector? O, vafane! & Innocens tu
 Sine Caussa meritòque tuo, tu plecteris? Nunc quomodo
 dem forsitan, hac horâ, hoc die, hac septimanâ, hoc
 mense, quo affligeris; hoc anno, quo castigaris, ni-
 patrâsti tam enorme. Sed, Redi per memoriam
 examen generale tot annorum adolescentiæ, tot
 pubertatis, Juventutis, virilitatis, Senectutis; ni-
 jus aut illius Statûs, ministerii, officii, occupati-
 nis, occasionis, loci. Juro tibi: reperies (si me
 dò nondum omnino Cæcus es) reperies Protasium
 nonnulla, aut alia quæcunque, quibus graviter
 num Summum offendisti. Horum, & aliorum omnium
 um, (quæ scis, & nescis; quorum recordaris, & quorum
 rum oblitus es) *Altissimus, patiens Redditor*, Ni-
 Pœnas infligit tibi, quas *Tunc* provocâsti; Ni-
 FRVCTVM comedis *peffimarum adinventio-*
tuarum [FFF.], id est, Pœnas Temporales scelerum
 tuorum, & abominationum: quas tu Pœnas (quod
 te) Patientiâ magnâ supports; & Impatienciâ
 tuam blasphemiamque Confessione humillimâ
 piare studeas; cum Davide, dicendo Sacerdos
Quoniam Iniquitatem meam ego Cognosco! [GGG]
 & cum Achâno illo ad pedes examinantis Iosue
 Verè, ego Peccavi Domino Deo Israël, & sic & sic
 [HHH.] ut sic evadas Pœnas, Temporalibus*

Protasius.

millecuplo graviore; immò inexplicabiles & Sem-
piternas! Hæc hæctenus de *Protasio* Principis, seu
Regis Arimani, *Probitate* primâ: deinde, de *Lapsi-*
bis illius in *Gravia delicta*, Scandalâque, dicta
Charitati vestræ sunt, & hodie sufficiunt.

TESTIMONIA.

[A.] *In Epistolâ, à Protasio ad Gregor. XIII. Pon-*
tif. max. datâ anno 1582. [B.] *Laurentius Me-*
xia, in Annalibus anni 1580. [C.] *Isaia cap. 28.*
vers. 19. [D.] *Protasius, in litteris ad Gregor. XIII.*
datâ anno 1582. [E.] *Apud Ioannem Hayum Sco-*
tum, lib. De rebus Iaponicis, pag. 113. editionis An-
tuerpiana. [F.] *Liber, de Legatione Iaponicâ, Ger-*
manicè ex Italico versus, & Dilingæ impressus. ad fi-
nem. [G.] *Nicolaus Trigaultius in Triumphis Iapo-*
nicis, & in Annis, seorsim. [H.] *Aloysius Froës, in*
Annis 1584. [I.] *Franciscus Pafius, in Annali-*
bus anni 1601. [K.] *De hoc, sub alio nomine, quod*
olim, Christianus adhuc, habuit, multa per omnes
Annus leguntur, maximè ab anno 1588. ac dein-
ceps. [L.] *Nicolaus Trigaultius in Triumphis Iapo-*
nicis, lib. 5. cap. 6. [M.] *Hic videtur is idem esse;*
qui olim Bartholomæus Iunior, fuit dictus, cum ad-
huc Christianus esset. vide Matthæum Couros, in An-
nis anni 1603. [N.] *Ioannes Hayus Dalgattiensis*
in Rebus Iaponicis, inter Annos 1590, & 1600. [O.]
Matthæus Couros in Annis 1603. & Ioannes Rode-
ricus Giron, in annis 1604. & 1605. [P.] *Mat-*
thæus Couros, in annis 1603. pagin. 37. edition. Mo-
gunt. apud Balthasarum Lippium. [Q.] *Trigau-*
tius lib. 1. Triumph. Iaponic. cap. 5. [R.] *Matthæus*
Couros

Protasius.

C 3

Couros

Couros, in Annis 1603. pagin. 38. edit. Mogunt.
 [S.] *Gabriel Matoso; in annis 1602. [T.] Ludovicus Froësius in annis 1588. [V.] P. Franciscus Pafius, in Annis 1601. [X.] 1. Regum. cap. 13. vers. 14. [Y.] In Annis Iaponicis anni 1601. editionis Antwerp. apud Martin. Nutium, pag. 59. [Z.] 1. ad Corinth. cap. 10. vers. 12. [AA.] 1. Roman. cap. 11. vers. 20. [BB.] Ecclesiastici cap. 27. vers. 4. [CC.] 1. Paralipom. cap. 28. versu. [DD.] Ieremia cap. 22. vers. 24. [EE.] Ad Philippens. cap. 2. vers. 12. [FF.] 3. Regum, cap. 1. versu. [GG.] pagin. 183. edition. Mogunt. [HH.] Ad Galatas cap. 5. vers. 6. [II.] Matth. 1. vers. 17. [KK.] Ecclesiastici 32. vers. 24. [LL.] Ad Romanos cap. 2. vers. 5. [MM.] De Peccatorum quantitate, in tali casu, vide S. Thom. 2. 2. quaest. 38. art. 3. in Corp. [NN.] Trigautius in Annis Capite 2. [OO.] 1. ad Corinth. capit. 13. versu. [PP.] 1. Ioan. cap. 3. vers. 12. [QQ.] Act. apostol. cap. 5. vers. 29. [RR.] Hieronymus Majorca, in annis 1622. qui eum, Ioannem Michaëlem Ioannis, Arimensis Dynastæ, filium nominat. [SS.] Alexander Valignanus in Annis 1599. [TT.] Valignanus. pag. 67. in Annis Antwerp. editis. [VV.] Trigautius l. 1. Triumph. Iaponic. cap. 17. [XX.] Matthæi cap. 19. vers. 6. [YY.] Isaia cap. 56. vers. 10. [ZZ.] 2. Paralipom. cap. 25. versu. 16. (AAA.) Ezechielis cap. 13. vers. 18. (BBB.) Ieremia cap. 17. vers. 1. (CCC.) Ad Hebraeos cap. 13. vers. 1. (DDD.) Ecclesiastici cap. 5. vers. 4. (EEE.) Ieremia cap. 10. versu. 14. (FFF.) Ieremia cap. 17. vers. 1. (GGG.) Psalm. 50. versu. 4. (HHH.) Libri Iob cap. 7. vers. 20.*

Protasius.

383071